

Barn och skolnämndens arbetsutskott

§29

Dnr BSN 2024-251

**Översyn av Norrtälje kommuns förskolestruktur – Björkö-Arholma
förskola
Beslut**

Barn- och skolnämndens arbetsutskott lämnar ärendet utan eget ställningstagande till barn- och skolnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Det ställer krav på en kontinuerlig analys och anpassning efter de förhållanden som råder och den utveckling som bedöms kan komma att ske inom de olika områdena. Såväl nyetablering som utveckling och ibland avveckling av förskoleenheter blir naturligt inslag i detta arbete, allt efter hur utvecklingen av barnantalet sker och de mönster som föräldrar har i valet av förskola. Ibland påverkas förskolan även av förändringar i grundskolans struktur, där en etablering eller en avveckling kan komma att ge effekter på förskolans enheter.

Det finns idag ett stort utbud av förskolor med både kommunal och enskild huvudman, olika storlek och pedagogisk inriktning. Detta är positivt, det skapar valmöjligheter och målet är att ett brett utbud ska kvarstå. Men i vissa fall kan en avveckling ändå komma att föreslås. Skälen kan vara flera, till exempel vikande barnantal, överetablering av förskolor i ett område vilket minskar möjligheten för alla huvudmän/enheter i närheten att bedriva en effektiv verksamhet, problematik kopplad till lokalerna (till exempel att en närliggande skola lagts ner eller att lokalerna inte är ändamålsenliga) eller att läget försvårar rekrytering och planering av förskolans verksamhet med därmed medföljande arbetsmiljöproblematik.

För Björkö-Arholma förskola är en av de huvudsakliga utmaningarna ett långvarigt lågt barnantal. Antalet inskrivna barn är i dagsläget endast sju, vilket bedöms vara oförändrat under våren 2024. Till hösten 2024 är det två barn som slutar och börjar i förskoleklass. Bedömningen är att det förutom detta kommer att ske mindre rörelser in och ut från förskolan, och uppskattningen är att det kommer vara åtta inskrivna barn på förskolan under hösten 2024. Barnantalet bedöms således alltfjämt komma att vara lägre än tio under överskådlig tid.

Det finns ingen indikation på att barnantalet kommer att stiga ytterligare inom överskådlig tid. Detta gör att verksamheten inte fullt ut kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner, vilket leder till att barnen inte ges möjlighet att ta del av och utvecklas inom en förskoleverksamhet. Om barngruppen blir kraftigt begränsad utmanas möjligheten för barnen att samspela med kamrater i liknande ålder, intresse och utvecklingsfas. För att kunna möta målet med gemensamma lekar behöver det finnas barn som kan utmana och stimulera

varandra. Erfarenheter i förskolorna är att när det blir för få barn begränsas kontaktytorna och det finns en risk för utanförskap i det lilla sammanhanget.

En så pass liten verksamhet som Björkö-Arholma förskola skapar även en svårighet att bemanna och driva förskolan på ett sätt som medger en väl fungerande arbetsmiljö med kollegialt utbyte och tid för kompetensutveckling. Verksamheten blir sårbar vid sjukdom och semestrar och rekrytering av såväl ordinarie personal som vikarier blir en utmaning. Förskolan ligger dessutom i direkt anslutning till nedlagda Björkö-Arholma skola, vilket skapar en svårighet att använda skollokalerna för alternativa ändamål eller avyttra dessa.

Björkö-Arholma förskola föreslås därför avvecklas med sista verksamhetsdag 31 december 2024. Samtliga barn kan erbjudas förtur till plats på kommunal förskola i Älmsta och det finns även möjlighet att ställa sig i kö till en fristående förskola på samma ort. Alternativt att söka plats längs vägen mot Norrtälje om det önskas av vårdnadshavarna.

En barnkonsekvensanalys har genomförts som visar att de eventuella negativa effekter som finns för barnen i form av resväg vägs upp av fördelarna med att komma till en större verksamhet med större utvecklingsmöjligheter. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål om en sund och långsiktig ekonomi i balans. Riskerna i genomförande bedöms kunna hanteras inom ramen för verksamheten.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande Översyn av förskolestrukturen - Björkö-Arholma - Reviderad 20240502

Beslutande sammanträde

Yrkanden

Robert Beronius (L) yrkar att man lämnar ärendet utan eget ställningstagande till barn- och skolnämnden.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om barn- och skolnämndens arbetsutskott kan besluta i enlighet med Robert Beronius (L) ändringsyrkande, och finner att barn- och skolnämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Rektor Björkö-Arholma förskola

Avdelningschef förskolan

Skolchef förskolan

Avdelningen för kvalitetsutveckling och strategisk planering

Barn- och elevadministrationen

Paragrafen är justerad

Förvaltning och avdelning

Handläggare: Magnus Lindblå
Titel: Avdelningschef kvalitetsutveckling och strategisk planering
E-post: magnus.lindbla@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Översyn av Norrtälje kommuns förskolestruktur – Björkö-Arholma förskola

Förslag till beslut

1. Barn- och skolnämnden beslutar att Björkö-Arholma förskola avvecklas med sista verksamhetsdag 31 december 2024.
2. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att genomföra avvecklingen.
3. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att säga upp hyreskontraktet på förskolans lokaler enligt kommunens interna rutiner.
4. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att omedelbart stänga valbarhet av/kö till förskolan.
5. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att erbjuda berörda barn en placering på Elmsta förskola med start från och med 1 januari 2025.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Det ställer krav på en kontinuerlig analys och anpassning efter de förhållanden som råder och den utveckling som bedöms kan komma att ske inom de olika områdena. Såväl nyetablering som utveckling och ibland avveckling av förskoleenheter blir naturligt inslag i detta arbete, allt efter hur utvecklingen av barnantalet sker och de mönster som föräldrar har i valet av förskola. Ibland påverkas förskolan även av förändringar i grundskolans struktur, där en etablering eller en avveckling kan komma att ge effekter på förskolans enheter.

Det finns idag ett stort utbud av förskolor med både kommunal och enskild huvudman, olika storlek och pedagogisk inriktning. Detta är positivt, det skapar valmöjligheter och målet är att ett brett utbud ska kvarstå. Men i vissa fall kan en avveckling ändå komma att föreslås. Skälen kan vara flera, till exempel vikande barnantal, överetablering av förskolor i ett område vilket minskar möjligheten för alla huvudmän/enheter i närheten att bedriva en effektiv verksamhet, problematik kopplad till lokalerna (till exempel att en närliggande skola lagts ner eller att lokalerna inte är ändamålsenliga) eller att läget försvårar rekrytering och planering av förskolans verksamhet med därmed medföljande arbetsmiljöproblematik.

För Björkö-Arholma förskola är en av de huvudsakliga utmaningarna ett långvarigt lågt barnantal. Antalet inskrivna barn är i dagsläget endast sju, vilket bedöms vara oförändrat under våren 2024. Till hösten 2024 är det två barn som slutar och börjar i förskoleklass. Bedömningen är att det förutom detta kommer att ske mindre rörelser in och ut från förskolan, och uppskattningen är att det kommer vara åtta inskrivna barn på förskolan under hösten 2024. Barnantalet bedöms således alltså komma att vara lägre än tio under överskådlig tid.

Det finns ingen indikation på att barnantalet kommer att stiga ytterligare inom överskådlig tid. Detta gör att verksamheten inte fullt ut kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner, vilket leder till att barnen inte ges möjlighet att ta del av och utvecklas inom en förskoleverksamhet. Om barngruppen

blir kraftigt begränsad utmanas möjligheten för barnen att samspela med kamrater i liknande ålder, intresse och utvecklingsfas. För att kunna möta målet med gemensamma lekar behöver det finnas barn som kan utmana och stimulera varandra. Erfarenheter i förskolorna är att när det blir för få barn begränsas kontaktytorna och det finns en risk för utanförskap i det lilla sammanhanget.

En så pass liten verksamhet som Björkö-Arholma förskola skapar även en svårighet att bemanna och driva förskolan på ett sätt som medger en väl fungerande arbetsmiljö med kollegialt utbyte och tid för kompetensutveckling. Verksamheten blir sårbar vid sjukdom och semesterar och rekrytering av såväl ordinarie personal som vikarier blir en utmaning. Förskolan ligger dessutom i direkt anslutning till nedlagda Björkö-Arholma skola, vilket skapar en svårighet att använda skollokalerna för alternativa ändamål eller avyttra dessa.

Björkö-Arholma förskola föreslås därför avvecklas med sista verksamhetsdag 31 december 2024. Samtliga barn kan erbjudas förtur till plats på kommunal förskola i Älmsta och det finns även möjlighet att ställa sig i kö till en fristående förskola på samma ort. Alternativt att söka plats längs vägen mot Norrtälje om det önskas av vårdnadshavarna.

En barnkonsekvensanalys har genomförts som visar att de eventuella negativa effekter som finns för barnen i form av resväg vägs upp av fördelarna med att komma till en större verksamhet med större utvecklingsmöjligheter. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål om en sund och långsiktig ekonomi i balans. Riskerna i genomförande bedöms kunna hanteras inom ramen för verksamheten.

Ärendet

Beskrivning

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Utifrån kommunen senaste befolkningsprognos från januari 2024 framgår att den avmattning som noterades i prognosen för 2023 fortsätter, vilket ställer krav på fortsatt analys för att fatta beslut kring hur förskolestrukturen bör utvecklas. I det preliminära befolkningsantalet för sista december 2023 noteras även att tillväxten under året som gått varit betydligt långsammare än vad som då prognostiserades. Den senaste prognosen visar på en mycket långsam tillväxt av antalet barn i förskoleålder i Norrtälje kommun under den kommande tioårsperioden.

En annan komplexitet återfinns i förskolornas placering. Fyra skolor i kommunen har avvecklats under den senaste tioårsperioden, och i deras närhet ligger förskolor som även de påverkas av minskade barngrupper, en utveckling som inte ser ut att vända under den kommande tioårsperioden.

Björkö-Arholma förskola i nordöstra delen av Norrtälje kommun är en sådan förskola som ligger i direkt anslutning till tidigare Björkö-Arholma skola, vilken avvecklades 2017. Förskolelokalen är anpassad för att kunna rymma 15 barn och är översiktligt i gott skick men i kommande behov av underhåll.

I dagsläget är sju barn inskrivna på förskolan. Till hösten 2024 är det två barn som slutar och börjar i förskoleklass. Bedömningen är att det förutom detta kommer att ske mindre rörelser in och ut från förskolan, och uppskattningen är att det kommer kunna vara sju eller åtta inskrivna barn på förskolan under hösten 2024. Barnantalet bedöms således alltså komma att vara lägre än tio.

Inskrivna barn	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024		Antal 6 år 2024
	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	
Björkö-Arholma	5	7	7	7	5	6	8	5	9	5	6	8	6	5	7	8	2

Från Björkö-Arholma förskola tar det ungefär 25 minuter med bil till Älmsta där både kommunala Elmsta förskola och den fristående förskolan Lotsen finns. Det är en sträcka på strax under 21 kilometer. Beroende på vårdnadshavarnas vardagssysselsättning kan situationen se olika ut. Bor och arbetar man i hemmet/närområdet blir det omständigare att nå förskola i Älmsta. Men för de vårdnadshavare som pendlar till sitt arbete kan hämtning och lämning vid förskola ske längs resvägen

mot exempelvis Norrtälje. Skolinspektionen tolkar rimlig resväg till förskola som tid från bostaden till förskolan utan att ta ställning till vart vårdnadshavares arbetsplats är belägen. Utifrån det bör avståndet vara rimligt om man bor i en glesbefolkad landsbygd, även om bostaden är belägen söder om dagens förskola.

Utmaningen att rekrytera till kommunens mindre förskoleenheter är stor och det är ofta ett stort pusslande för rektorerna. På förskolan i Björkö-Arholma har medarbetarna tidigare varit bosatta i närhet till förskolan, men en av dessa medarbetare gick i pension våren 2023. Det har rekryterats en nyexaminerad förskollärare till förskolan som börjat på arbetsplatsen hösten 2023. De andra ordinarie medarbetarna närmar sig pensionsåldern inom några år. Bemanningssituationen är ansträngd och riskerar att med kort varsel bli extra ansträngd då det är en utmaning att rekrytera medarbetare med rätt kompetens ute på landsbygden. Under 2023 stängde Polisens kontaktcenter i närheten, vilket i likhet med förskolan är en verksamhet som hade utmaningar med rekrytering.

Analys av förutsättningar för att driva Björkö-Arholma förskola

Förskolor med ett så litet barnunderlag som Björkö-Arholma möter flera olika utmaningar. Uppdraget inom förskolan är att följa läroplanen, vilket blir svårt med ett litet antal barn eftersom verksamheten bygger på lärande i grupp. På små enheter finns det få kamrater för barnen att samverka med, och det kan vara svårare att hitta kamrater som utvecklar varandra. Detta beskrivs närmare i avsnittet om förskolans läroplan nedan. Det blir även utmaningar i med en stor del ensamarbete på förskolan med endast en medarbetare på plats. Det ger en låg beredskap vid olyckshändelser eller tillbud både som de sker bland barnen på plats eller hos en medarbetare som insjuknar eller gör sig illa. Ensamarbete är en ökad risk och som är betydligt fler timmar på en mycket liten förskola än en något större enhet.

Det är även en stor utmaning för små förskolor med bemanning och kompetensförsörjning och det är extra känsligt vid personalfrånvaro. Det svårt att rekrytera till små enheter, särskilt utbildade förskollärare. Ensamarbete är vanligt förekommande på en förskola med bara en till två kollegor. Det är svårt att upprätthålla ett utvecklat systematiskt kvalitetsarbete då det inte går att organisera så att arbetslaget inom en avdelning kan samlas tillsammans under dagtid. Det är inget godtagbart alternativ att schemalägga arbete för kvalitetsarbete under kvällstid när barnen gått hem. För att bygga en organisation som kan säkra kvaliteten i en förskolas verksamhet över tid är grunden en stabil bas av kompetenta medarbetare. I verksamheten är det därför önskvärt med en sådan volym att arbetslaget kan byggas med tre förskollärare. Om en medarbetare då slutar i verksamheten finns det två kvar som kan svara för kontinuitet och långsiktighet i kvalitetsarbetet. För att kunna bygga arbetslaglag om tre förskollärare bör det finnas minst 35 barn på förskolan, och arbetslaget kompletteras då även med barnskötare.

Som huvudman har Norrtälje kommun ett stort ansvar att ge medarbetare bra förutsättningar för uppdraget och det är en utmaning på små enheter som Björkö-Arholma. Några exempel på detta är mattransport och städning. Mattransporter sker genom att medarbetarna som arbetar på förskolan själva hämtar maten i köket på Elmsta skola och gör inköp på Ica i Väddö. Maten hämtas nedfryst och på plats värmer personalen huvudrätt samt tillreder pasta, ris eller potatis samt sallad. Städningen av lokalen sköts av en närboende pensionär som jobbar en timme om dagen. Att under de förutsättningarna klara av egenkontroll både gällande livsmedelshandling och städning är utmanande och kräver medarbetare som både ska kunna alla uppgifter samt vara villiga att utföra dem. Samtidigt förväntas de att leverera en förskola av hög kvalitet pedagogiskt vilket ofta blir en svår utmaning.

Vårdnadshavare ser ofta kvaliteten i förskolan med fokus på omsorgen kring barnen och den är ofta god på de små förskolorna. Små förskolor bemannade med i grunden samma medarbetare fungerar ofta bra och är uppskattade verksamheter. Men det är mycket utmanande att kunna få tag på vikarier på dessa enheter då en stor del av arbetet är ensamarbete med barnen och för att trygga barnen i verksamheten leder det till att vikarier inte kan stötta upp på samma sätt som på en större förskola där arbetet sker i samspel med andra kollegor. Verksamheterna blir sårbara och bygger starkt på enskilda medarbetare och inte på ett starkt arbetslag som bär upp verksamheten.

En annan risk för pedagogerna är att inte kunna ta ut den pedagogiska utvecklingstiden som de har rätt till och behöver för att bedriva undervisning. Det blir svårt att få tid utanför barngruppen när man

ibland arbetar ensam. Sårbarheten är stor om man jämför med en större förskola där man kan hjälpas åt i större utsträckning vid frånvaro och kompetensutveckling. Det finns stora svårigheter att rekrytera legitimerade förskollärare till de små förskolorna. Det vilar ett stort ansvar på den förskollärare som ensam får ta ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet. Något som ofta lyfts är vikten av att reflektera med kollegor och att samspelet mellan förskollärare är en god grund för utveckling av verksamheten.

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Läroplanen har ett antal mål kopplat till omsorg, utveckling och lärande. Till exempel ska förskolan ge varje barn förutsättningar att utveckla sin förmåga att fungera i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter. Förskolan ska även ge varje barn förutsättning att utveckla sin förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar. De olika barnens behov och intressen ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen, och att flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet. För detta behövs det många olika kamrater.

Dessa utmaningar kan inte avhjälpas av ytterligare resurstilldelning (se även avsnittet om ekonomiska konsekvenser och riskanalys längre ner i detta utlåtande).

Lagkrav

Skollag (2010:800) 8 kap. Förskolan

8 § Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

12 § Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och

1. vars vårdnadshavare önskar det, eller
2. som ska tas emot i förskolan efter ett erbjudande om plats enligt 14 a §.

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin förskola ska ta emot barn vars utbildning hemkommunen ansvarar för. Lag (2022:833).

13 § Ett barn har rätt att bli mottaget i förskola med offentlig huvudman i en annan kommun än hemkommunen, om barnet med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens förskola. Innan kommunen fattar beslut om att ta emot ett sådant barn ska den inhämta yttrande från barnets hemkommun.

Efter önskemål av barnets vårdnadshavare får en kommun även i annat fall i sin förskola ta emot ett barn från en annan kommun.

15 § Ett barn ska erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål.

17 § En kommun som i sin förskola har ett barn från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för barnets utbildning av barnets hemkommun, om mottagandet grundar sig på 13 § första stycket.

21 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje barn vid förskoleenheten. Bidraget består av ett grundbelopp enligt 22 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 23 §.

22 § Grundbeloppet ska avse ersättning för

1. omsorg och pedagogisk verksamhet,
2. pedagogiskt material och utrustning,
3. måltider,
4. administration,

5. mervärdesskatt, och
6. lokalkostnader.

Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till sin egen förskola.

Koppling till gällande styrdokument

Läroplanen för förskolan belyser vikten av barngruppen som grund för lärande i förskolan (Lpfö 2018, sid. 11):

”Barngruppen och samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan. Undervisningen ska baseras på såväl att barnen lär tillsammans och av varandra som samspelet mellan vuxna och barn. Alla som ingår i arbetslaget ska därför vara uppmärksamma på alla barns möjligheter till samspel mellan enskilda barn, i barngruppen och med de vuxna.”

Lärandet stöttas av genom att barn lär tillsammans (Lpfö 2018, sid. 11). Om det sociala samspelet blir allt för begränsat blir det svårt att nå målen i läroplanen.

”Barnen lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Barnens lärande kan bli mångsidigt och sammanhängande om arbetssätten varierar och miljön är utmanande och stimulerande samt lockar till lek och aktivitet.”

Ytterligare en aspekt som belyser vikten av barnen på förskolans lärande i grupp finns i läroplanen (Lpfö 2018, sid. 10):

”Alla barn ska få uppleva den tillfredsställelse och glädje det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att vara en tillgång i gruppen.”

Lekens betydelse i förskolan har ytterligare lyfts fram i läroplanen (Lpfö 2018, sid. 8):

”Alla barn ska ges möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga.”

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Under 2023 var intäkter genom barnpeng, lokaliseringstillägg och stadsbidrag 904 000 kr. Kostnaderna uppgick under samma period till 1 472 000 kronor och då har inte exempelvis hyreskostnad, ledningskostnad och städning inkluderats. Det direkta underskottet är 567 000 kronor. Björkö Arholma förskola hade under 2023 ett lokaliseringsbidrag på 266 000 kronor då förskolan ligger på landsbygden och har få barn i verksamheten. Under 2023 var det 5,25 barn per månad i medelvärde vilket ger en kostnad på 280 381 per plats mot barnpengen för de kommunala förskolorna som ut till enheterna varierar mellan 129 900 och 87 612 kronor om året beroende på ålder och vistelsetid för barnen.

Oberoende av den aktuella utgiftsbilden är det svårt att få verksamhetens pedagogiska delar att fungera utifrån de krav som ställs i Skollag och Läroplan (vilket framgår av analys av förutsättningar för att driva små förskoleenheter som Björkö-Arholma förskola tidigare i detta utlåtande).

Även om enstaka barn tillkommer under 2024 och ger en till viss del ökad intäktsbild, kommer behovet av bemanning troligen att behöva stärkas utöver vad den ökade intäkten medger för att skapa ett någorlunda hållbart arbetsschema för medarbetarna.

Den interna årshyran för lokalen på Björkö-Arholma är 2024, 67 000 kronor så den är i sig inte speciellt kostnadsdrivande per barn. Men samtidigt finns det gott om lediga förskoleplatser i Älmsta.

Risker som kan förändra förutsättningarna

Det finns en risk att fler av vårdnadshavarna väljer att byta förskola för barnen efter att ett eventuellt beslut om nedläggning fattas. Om det blir mycket få barn kvar på förskolan kan förvaltningen komma att återkomma med förslag om att tidigarelägga stängningen.

Det finns även en risk att medarbetare på förskolan söker annat arbete under perioden i väntan på avvecklingen och då kan vikarier behöva sättas in för att hålla verksamheten öppen. Dessa risker bedöms kunna hanteras inom av verksamheten inom ramen för genomförande av avvecklingen.

Barnkonsekvensanalys

För barnen och vårdnadshavarna kan det innebära en något längre väg till förskolan, men barnen kommer till ett större sammanhang med många olika kamrater och en mindre sårbar verksamhet med större utvecklingsmöjligheter i form utav demokratiprocesser, interaktionsytor och utökat samspel i sin utveckling och sitt lärande.

I Älmsta finns det en fristående och en kommunal förskola. De på Björkö-Arholma inskrivna barnen kommer att erbjudas förtur till platser på en den kommunala förskolan. Önskar vårdnadshavarna något annat alternativ finns möjlighet att söka sig till de verksamheterna.

Resvägen med bil är cirka 21 kilometer mellan dagens förskola och närmast belägna alternativ.

Beslutet kommer att meddelas de berörda med framförhållning för att under hösten 2024 möjliggöra goda planeringsförutsättningar för barn, vårdnadshavare och personal. Barn- och utbildningskontoret anser det vara av stor vikt att informationen om nedläggning kommuniceras på ett lämpligt sätt till de berörda, så att de ges möjlighet att ställa frågor samt uttrycka eventuella synpunkter.

Förvaltningens analys och slutsatser

Sjunkande volymer

Björkö-Arholma förskola har under en lång period haft ett lågt barnantal som inte ser ut att öka den kommande befolkningsprognosperioden fram till 2033 bör förskolan avvecklas senast 31 december 2024. Eventuella fluktuationer i barnantal uppåt kan komma att ske till följd av enstaka barn som föds eller flyttar in i området, men en utveckling som skulle möjliggöra en långsiktigt hållbar verksamhet i Björkö-Arholma bedöms inte trolig.

Analys kring vikten av att barnen på förskolan har tillgång till en barngrupp

Om barngruppen blir kraftigt begränsad utmanas möjligheten för barnen att samspela med kamrater i liknande ålder, intresse och utvecklingsfas. För att det skall finnas goda förutsättningar för samspel är det rimligt att tänka två pojkar respektive flickor per årskull i förskolan är ett önskvärt läge för att gynna samspelet. Det medför att det på förskolan bör vara minst 20 barn (i åldrarna 1 - 5 år och fyra barn/årskull) för att skapa en lämplig sammansättning av kamrater för samspel med alternativa kontaktytor för barnen.

Genom att barn lär av barn följer av resonemanget ovan att det kan uppstå problem när grupperna blir för små. Då begränsas tillgången till kamrater vilket kan medföra negativa effekter för barnens utveckling och lärande. För att kunna möta målet med gemensamma lekar behöver det finnas barn som kan utmana och stimulera varandra. Erfarenheter i förskolorna är att när det blir för få barn begränsas kontaktytorna och det finns en risk för utanförskap i det lilla sammanhanget. Den verksamhet som idag bedrivs på Björkö-Arholma förskola är därför inte förenlig med intentionerna i förskolans läroplan.

Barn på små orter med begränsat socialt umgänge gynnas av utökade kontaktytor med ett utvecklat socialt sammanhang på förskolan. Förvaltningens erfarenhet är att detta ofta uttrycks av vårdnadshavare efter att barn bytt från den lilla förskolan till ett bredare sammanhang. Vårdnadshavarnas nöjdhet med omsorgen är ofta stor på de minsta förskolorna och trygghet är starkt uppskattad. För verksamheten fungera det bra när medarbetarna är på plats men det är mycket svårt att organisera när det behövs vikarier på enheterna. På enheter som ligger utanför centralorterna och

har en liten bemanning blir det mycket ensamarbete på förskolan. Det är därför svårt att finna vikarier som är kända för och som känner barnen.

Ekonomiska konsekvenser

God hushållning med kommunala resurser är en förutsättning för att fatta hållbara strukturella beslut. Utifrån de kalkyler som redovisas ovan är förvaltningens bedömning att det föreslagna beslutet påverkar Norrtälje kommuns ekonomi på ett sätt som ökar förutsättningarna för att nå god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål att ha en sund och hållbar ekonomi i balans.

Konsekvenser för barn

Nackdelar med i vissa fall längre resvägar måste ställas mot barnens möjlighet att delta i en större verksamhet med bättre förutsättningar för en stabil verksamhet. Förvaltningens bedömning är barnen idag inte kan dra full nytta av de möjligheter som en allt för liten enhet innebär för förskoleverksamheten och att beslutet därför gynnar barnen.

Förvaltningens slutsatser och förslag till beslut

Förslaget är att förskolan i Björkö-Arholma avvecklas 31 december 2024. De barnen som då behöver erbjudas placering på andra adresser kommer erbjudas förtur till Elmsta förskola, alternativt själva kunna söka sig till ett annan fristående eller kommunal förskola.

Valbarheten av och kön till förskolan förslås omedelbart att stängas under förutsättning att ett beslut om avveckling fattas.

Förskolans lokaler förslås sägas upp till tidigast möjliga frånträdesdatum under förutsättning att ett beslut om avveckling fattas.

Under förutsättning att beslut om avveckling fattas kommer berörda vårdnadshavare, medarbetare och arbetstagarorganisationer att få del av information kring förutsättningar och process framåt enligt en av förvaltningen fastställd kommunikationsplan.

En eventuell övertalighet på grund av den föreslagna avvecklingen kommer att hanteras inom ramen för rektors och avdelningschef för förskolans ordinarie arbete enligt med gällande regler och kollektivavtal. En sådan process sker i samverkan med arbetstagarorganisationerna. Förvaltningens bedömning är att det vikande barnantalet i Norrtälje kommun kommer att leda till en övertalighet inom förskolan under 2024, oavsett detta beslut. Förvaltningen ser därför att avvecklingen bidrar till att skapa en mer samlad struktur där risken för mindre neddragningar på flera platser kan reduceras.

Om intresset från boende i Björkö-Arholma finns för barnomsorg i mindre skala i området är ett alternativ att någon ansöker om att i enskild regi starta upp pedagogisk omsorg i området. Norrtälje kommun bedriver inte sådan verksamhet i kommunal regi, men har att behandla en eventuell sådan ansökan i enlighet med gällande rutiner.

Tidplaner

2024-05-06	Handlingar kommuniceras till nämndens ledamöter
2024-05-07	Från detta datum och framåt lämnas information till vårdnadshavare, medarbetare och arbetstagarorganisationer enligt fastställd kommunikationsplan. Samtliga vårdnadshavare kommer under processen att bjudas in till vårdnadshavarmöten på nuvarande förskola.
2024-05-27	Beslutsunderlaget behandlas i Barn- och Skolnämnden
Vid justering	Efter justering av protokoll stängs valbarhet och eventuell kö till förskolan. Information lämnas till vårdnadshavare med inskrivna barn eller barn som står i begrepp att börja om processen framåt.
Vid laga kraft	När beslutet har vunnit laga kraft sägs lokalerna upp.
Sep/okt. 2024	Vårdnadshavare med barn med placering på Björkö-Arholma förskola bjuds in till öppet hus och får erbjudande om plats på Elmsta förskola från 1 januari 2025.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Magnus Lindblå
Avdelningschef
Barn- och utbildningskontoret

Beslut skickas till

Rektor Björkö-Arholma förskola
Avdelningschef förskolan
Skolchef förskolan
Avdelningen för kvalitetsutveckling och strategisk planering
Barn- och elevadministrationen